

Juan Kasarin näyttely *Me, Myself and I – The Gated Community* kuvaa huolettomia, hyvin toimeentulevia ihmisiä, heidän maailmaansa ja asennetaan siihen. Näyttely on toinen osa viisiosaisesta näyttelysarjasta, jonka ensimmäisessä osassa MUU-galleriassa saatiin nähdä pallon lyöntiin keskittyviä kroketinpelaajia. Kasarin tekniikat ovat säilyneet pitkälti samoina kuin aikaisemmassa näyttelyosiossa: sekatekniikkaa, johon oleellisesti kuuluu IT-teknologia ja audiovisuaalisuus mukaan. Liikkuvaa kuvaa, johon on lisätty ääni.

Kuvien epätarkkuus syö niiden muotokuvamaisuuden pois, katsoja ei suinkaan ole pelkän potrettikuvaajan näyttelyssä. Käsin tehdyn jäljet tulevat esiin teknologisen joukosta. Osa teoksista on kehystetty, osa ei. Kehyksellä vaikuttaa olevan sisällöllinen merkitys: tuoda esiin tapa, jolla tämä yhteiskuntaluokka on tottunut omiaan kirjahyllyjensä reunoille kuvaavan. Näyttelyn teokset ovat jossain määrin käsitetaiteen lailla aiheeltaan ja sanomaltaan älyllistettäviä, vaikka visuaalisuus ja audiatiivisuus ovatkin vahvasti keskeisiä ja läsnä. Kokonaisuuteen kuuluu neljä isoa kuvaa, joista yksi on videoprojisointi, useampi pieni kuva ja mp4-soittimin toteutettuja teoksia.

Aihe eli ylemmän keskiluokan suljettu elämä nousee tietynlaista itsekeskeisyyttä vaalivana esille jo näyttelyn nimessä: *Me, Myself and I*. Kasarin tarkoitus ei ole jyrkästi kritisoida eikä politisoida aihettaan, vaan hänelle se tutkimuskohde taiteilijan tavalla tutkia aihettaan. Katsojakunnan, auditorion, suhtautuminen määrittää teosten vastaanottoa: mihin luokkaan katsoja itse kuuluu. Aiheessa käsitelty itsekkyyks ja hyvinvointi saattaa ärsyttää joitakuita tai herättää kysymään, mistä on kysymys, kun taide ei nyt käsittelekään elämän traagisia puolia eikä pyri olemaan yhteiskunnallisesti kanta-aottavaa.

Taiteilija esittää teokset muuttamatta tasoa, jolla ylempi keskiluokka itse itseään arvioi, ei tuo esille kriittisiä rinnastuksia puutetta kärsiviin, vaan näyttelyn maailma on samalla tavalla suljettu kuin kuvauksen kohteenkin: parempiosaisien asuinalueilla ja yksityisautoissa ei ”maailman kurjuus” näy ja voi olla hyvin mielin tyytyväinen. Voiko hyvinvointi ja tyytyväisyys olla sallittuja nykymaailmassa? Joka tapauksessa ne ovat yleisen tavoittelun kohteita, miksi siis Kasarillakaan olisi aihetta kritiikkiin? Näyttelykokonaisuudessa ylempi keskiluokka silti hakee olemassaolonsa tavalle hyväksyntää ja oikeutusta – tuntee pientä omatunnon kolkutusta. Näyttely on elämänarvoista keskusteleva ja osoittaa, että arvot eivät suinkaan kaikilla ole samat, vaikkakin keskiluokassa ehkä varsin homogeeniset ja materiaalisessa normissa pysyvät.

Kasarin näyttely ei näin ollen hypi silmille dramaattisuudellaan, vaan päinvastoin herättää kysymyksen aiheiden kuvauksenarvoisuudesta. Katsoja huomaa hetken ajateltuaan kuvauksenarvoisuuden kumpuavan aiheen aikaisemmasta käsittelemättömyydestä nykytaiteessa. Varhemmassa taiteessa oli aivan yleistä kuvata parempiosaisien maailmaa. Pintatason säilyttäminen on toisaalta ainut keino, millä ylemmän keskiluokan käsityksiä heidän osastaan maailmassa voi ilmentää, mikä tekee näyttelysarjasta erään elämäntavan dokumentaarin. Jos Karjalan runonlaulaja- ja kansantyyppijä on aikoinaan pyritty esittämään realistisesti, miksei länsimaisen yhteiskunnan ylempää keskiluokkaa voida taiteessa kohdella samoin: kuvata kohdetta sellaisena kuin se on?

Kuvausten kohteilla on nimet, vankka identiteetti. Hahmoina nämä ovat henkilöitä, joita näemme päivittäin ympärillämme liikkuvan kalliilla autoillaan, hienoimmista myymälöissä, käyttämässä kallista digitaalitekniikkaa ja parfyymeja ja hyvin pukeutuneina matkalla pintayökerhoihin. Nyt Kasari on kuvannut heitä – ei ulkopuolisen tarkkailijan, vaan heidän maailmansa sisältä käsin: Miltä tuntuu olla etuoikeutettu?

John ”The First” Denton ilmentää luokkansa hyvinvoivan ilmeen: keep smiling. Hymyn taakse ei vaikuta kätkeytyvän surua tai elämän kolhuja, vaan menestystä ja vertikaalista kohoamista ylöspäin hierarkiassa ja pyrkimyksissään, olivatpa ne mitä hyvänsä. Teoksen nimen mukaan pyrkimys lienee päästä ensimmäiseksi, minkä asema John Denton on hymystä ja teoksen nimestä päätellen jo saavuttanut. Voittajan on helppo hymyillä, sanotaan. Hymy tässä vaikuttaa ilmeenä hieman keinotekoiselta, mutta asemansa mukaan John Dentonilla ei ole muutakaan mahdollisuutta kuin hymyillä. Katsoja ei voi tietää, kätkeytyykö pinnan alle muuta kuin menestystä.

Mary Ann Roberts on haastatteluvideoprojisointi maitopleksille ja jos tekstiä jää kuuntelemaan Mary Ann ei näe mitään pahaa siinä, että heillä on isommat asunnot, paremmat autot ja palkka. Mary Ann on epätarkasta kuvasta huolimatta hahmotettu laitettuna: hyvin hoidetut, pitkät hiukset paljastavat tämän. Tarkassa kuvassa näkyisi varmaan myös manikyyri. Vaikuttaa myös siltä, että Mary Annilla on aikaa jutella tällaisista asioista; kiireettömästi ja tyytyväisenä sohvalla käteensä nojaten. Kuva ja taustalta puhuttu teksti muodostavat teoksen kokonaisuuden.

Mp4-soittimelta välittyy paremmin toimeentulevien asuinalueen ihannoiva esittely. Haluaako ylempi keskiluokka pois yhteiskunnallisten ongelmien keskeltä, paikkaan, ”luostariin”, jossa on rauhallista ja turvallista? Onko tämä seurausta nyky maailman turvattomuuden kokemuksesta, vai pyrkimystä materiaalisen statuksen ilmentämiseen? Omaisuus saattaa luoda ylemmästä keskiluokasta rikollisuuden kohteen. Heidän saavutuksensa ovat tavoittelemisen arvoisia – myös keinoja kaihtamatta. Ihanteet vaikuttavat periamerikkalaisilta. Kasari kuvaa länsimailmaa, ei Aasiaa, ei Afrikkaa eikä Intiaa, vaikka näilläkin alueilla sijaitsee ehkä länsimaita kärjistyneemmin, jopa vartioituina, erottuvia hyväosaisten alueita.

SAMI AIKIO